

SAMOEVALVACIJA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

(obrazec za izpolnjevanje)

1. SPLOŠNI PODATKI

a) Ime študijskega programa: Pravo

b) Stopnja študijskega programa: 1. stopnja

c) Vrsta študijskega programa: Univerzitetni

d) Ime članice/članic, ki sodelujejo pri izvedbi študijskega programa: Pravna fakulteta

e) Podatki o skrbniku študijskega programa (ime, priimek in habilitacijski naziv): prof. dr. Saša Zagorc

f) Študijsko leto: 2020/2021

2. Vnesite opredeljene temeljne cilje študijskega programa in pričakovane kompetence diplomantov v obliki, kot so akreditirani. Zapis služi izhodišču za razmislek.

Cilji programa:

Temeljni cilj univerzitetnega študijskega programa prve stopnje Pravo je izoblikovati profil strokovnjaka, ki bo sposoben za samostojno delo v vseh pravniških poklicih, ki ne zahtevajo opravljanja pravniškega državnega izpita. Študentom s ciljem opraviti pravniški državni izpit pa kvalitetno podlago za nadaljevanje študija po učnem načrtu druge stopnje, za katerega je značilno povezovanje posameznih področij, ki so vključena v prvostopenjski študij, predvsem pa materialnega in procesnega prava. Tipični poklici za profil diplomanta univerzitetnega prvostopenjskega programa Pravo so v gospodarstvu, upravi z možnostjo vodenja upravnih postopkov in kot podporni poklici v pravosodju.

Splošne kompetence diplomanta:

Upošteva temeljne cilje programa so splošne kompetence naslednje:

- široko splošno znanje, ki zajema tudi druga področja družboslovja, in ki zagotavlja splošno razgledanost, ki je temeljni pogoj kvalitetnega pravnega odločanja,
- specifično znanje na vseh temeljnih pozitivnopravnih področjih javnega in zasebnega prava, ki tvorijo jedro pravniškega državnega izpita,
- usposobljenost za prenos teoretičnega znanja v prakso z zmožnostjo reševanja primerov in priprave pravnih aktov, vendar pa obsežnost področja in posebnosti podpodročij nikoli ne omogočajo povsem zadostnega praktičnega usposabljanja že na fakulteti, kar pa je splošno sprejeto dejstvo, zaradi česar obstaja tudi sistem pripravništva za posamezne pravne (pravosodne) poklice,
- sposobnost uporabe različnih interpretativnih metod razlage pravnih tekstov,
- uporaba pravniškega silogizma in argumentacije,
- zmožnost učinkovitega ustnega in pisnega izražanja in komuniciranja o pravnih vsebinah,
- zmožnost temeljnega znanstveno raziskovalnega dela in iskanja pravnih virov,
- spodbujanje družbeno odgovornega mišljenja in kritičnega odnosa do družbenih dogajanj,
- spodbujanje najvišjih standardov etike pravniškega poklica,

- iniciativnost in samostojnost pri odločanju.

3.a. Ocenite ustreznost vsebine študijskega programa in njegovih učnih enot glede na najaktualnejše raziskave, oz. umetniške izsledke s področja programa in glede na možnosti za zaposlitev.

Diplomant 1. stopnje pridobi kompetence, določene v programu tega študijskega programa. Tako je usposobljen za opravljanje poklicev, za katere zadošča diploma 1. stopnje, prav tako pridobi ustrezno podlago za nadaljevanje študija na 2. stopnji. Vendar pa je že od uvedbe dvostopenjskega študija prava očitno, da delodajalci tudi na delovna mesta, za katera zakonodaja ne zahteva zaključene 2. stopnje študija in opravljenega pravniškega državnega izpita, raje zaposlijo diplomanta 2. stopnje, predvsem pa diplomanta 2. stopnje z že opravljenim pravniškim državnim izpitom. Tega ni mogoče potrditi s statističnimi podatki, ker od leta 2013 (ko je na trg dela vstopila prva generacija diplomantov programa 1. stopnje) Zavod za zaposlovanje ne razpolaga več s podatki o razpisanih delovnih mestih. Izhajajo pa naše ugotovitve iz stikov z delodajalci, ki od pravnika tudi pri opravljanju manj zahtevnih pravniških del pričakujejo široko razgledanost preko vseh področij prava, kar pa v polni meri omogoči šele zaključen program 2. stopnje. Tudi študenti PF UL razumejo dvostopenjski študij prava kot celoto. Podatki namreč kažejo, da diplomanti 1. stopnje ne vstopajo na trg dela, temveč nadaljujejo študij na 2. stopnji v skoraj 100 odstotkih, kar izhaja iz Tabele 1. Zaradi varovanja osebnih podatkov ne razpolagamo z natančnimi podatki, ali tisti redki diplomanti 1. stopnje, ki ne nadaljujejo študija na 2. stopnji, iščejo zaposlitev ali nadaljujejo študij na katerem od drugih visokošolskih zavodov. Kljub temu pa informacije, s katerimi razpolagamo, kažejo, da ti praviloma nadaljujejo študij v tujini.

Tabela 1: Diplomanti na študijskem programu 1. stopnje, vpis na program 2. stopnje

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število diplomantov programa 1. stopnje	123	225	233	185	150	175	126	141
Število vpisanih v program 2. stopnje	120	219	229	179	164	174	138	140

Navedeni podatki kažejo, da tudi študenti razumejo obstoječi dvostopenjski študij kot neločljivo celoto. Tudi zato je (poleg ustrežnejše vertikalne povezanosti učnih enot in prilagoditvi izvajanja študija prava potrebam trga dela) PF že pred leti pričela s procesom oblikovanja enovitega magistrskega študija in ga v začetku leta 2019 tudi dokončno oblikovala. V letu 2020 je predlog programa Senat UL potrdil, fakulteta pa ga je oktobra 2020 posredovala v obravnavo na NAKVIS. Ta ga je s svojo odločbo z dne 30. septembra 2021 dokončno potrdil. Z vpeljevanjem novega enovitega petletnega magistrskega programa študija bomo lahko predvidoma pričeli v študijskem letu 2023/24.

3.b. Na kratko povzemite ključne prednosti in pomanjkljivosti, ki izhajajo iz rezultatov študentskih anket¹.

¹ Pri 1. in 2. stopnji študija: anketiranje o predmetih, splošnih vidikih študijskega procesa, o obvezni študijski praksi. Pri 3. stopnji študija: anketa po prvem in drugem letniku študija.

Rezultati študentske ankete kažejo na splošno dobre rezultate in praktično vse ocene so letos spet nekoliko višje kot lansko leto. Študentke in študenti so ocenjevali 51 predmetov programa 1. stopnje in jih v kategoriji »pred izpitom« ocenili s povprečno oceno 4,4 (lani 4,3 za 53 predmetov). Najbolje so ocenili obveščeno, in sicer z oceno 4,6 (lani je bila povprečna ocena 4,5). Sledi kazalnik Informacije po spletu z oceno 4,5 (lani 4,4), kazalnika Usklajenost in Samostojnost 4,4, prav tako tudi kazalnik Preverjanje (tudi lan 4,4). Kazalnik Literatura je dobil povprečno oceno 4,3, (lani 4,2), prav tako kazalnik Zadovoljstvo. Pri večini predmetov primerjava s prejšnjimi leti kaže na rast povprečnih ocen, v manjšini pa so predmeti, pri katerih so zaznana nihanja v ocenah ali pa so se povprečne ocene nekoliko (vendar pri nobenem ne bistveno) znižale.

Tudi na anketi »po izpitu« so študentke in študenti letos ocenili izvajanje predmetov z visoko povprečno oceno 4,4, (enako kot lani), pri čemer sta kazalnika Vsebine in Preverjanje dobila višjo oceno, 4.5. Kompetence so bile ocenjene nižje s 4,1, (enako kot lani). Spet pa so nizko oceno namenili ustreznosti kreditnih točk predmetov – povprečna ocena 3,1 (a višje kot lani, ko je bila 2,9). Kaj jih vodi k takšni oceni, bi bilo mogoče ugotoviti le z nadaljnjimi anketami oziroma analizami.

Povišala se je tudi povprečna ocena vseh izvajalcev, in sicer na visoko 4,6 (lani 4,5, predlani 4,4,). Posebej razveseljivo je, da je najvišje ocenjena korektnost izvajalcev (4,8, lani 4,7, predlani 4,6), ostale značilnosti pa si sledijo tako: pripravljenost (4,7, lani 4,6, predlani 4,5), kakovost (4,6, lani 4,5, predlani 4,4), razumljivost (4,5, lani enako), zanimivost (4,4, lani 4,3, predlani 4,2), kritičnost (4,5, lani 4,4, predlani 4,2,).

Ključne prednosti, ki izhajajo iz ankete »Splošni vidiki študijskega procesa«, so predvsem: profesionalen odnos osebja knjižnice, ki je ocenjen z do sedaj najvišjo oceno 4,8 (lani prav tako). Ocena ustreznosti prostorov in opreme se je malenkost znižala, in sicer na 4,5 z lanske 4,6 (predlani 4,4), prav tako obveščanje, in sicer s 4,2 lani na 4,0 (enako kot predlani 4,0). Ocena možnosti za mednarodno izmenjavo se je z lanske 4,3 znižala na 4,2 (predlani 4,0). Najslabše pa so študentke in študenti ponovno ocenili izbiro športnih aktivnosti, čeprav malenkost višjo od lanske, ko je bila z 2,5, letos pa je 2,6 in pa izbiro predmetov drugje na UL, ki je letos ocenjena z 2,9 (lani 3,0. Bistveno pa se je povečala ocena zadovoljstva z delom Študentskega sveta, in sicer z lanske 3,1 se je letos povzpela na 3,5.

3

3.c. Ocenite, kako aktivnosti učinkujejo na uspešnost in učinkovitost študija

- i. **Spremljanje populacije študentov na ravni študijskega programa** (*razpis, vpis, prehodnost, povprečno število opravljanj izpitov po predmetih in po opravljenih drugih učnih enotah, opravljen obseg raziskovalnega dela po letnikih, zaključek študija*). Podatki so na voljo na Portalu UL in v študijskih informatikah članic.

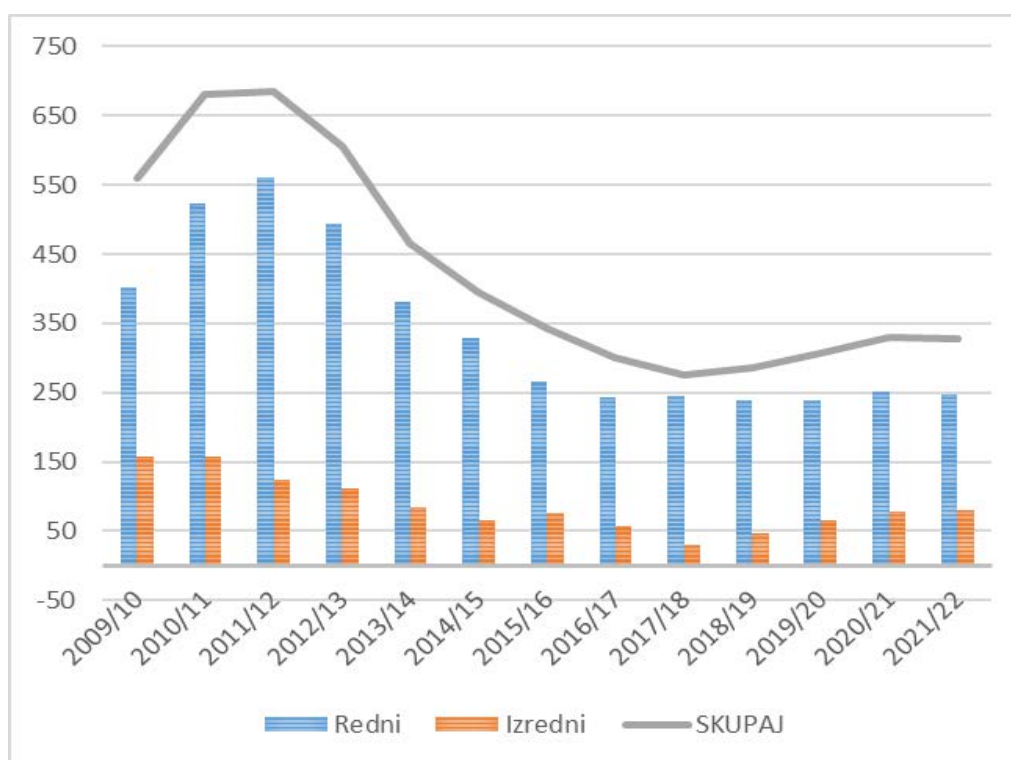
Razpis in vpis

Iz podatkov v Tabeli 2 spodaj, ki kažejo gibanje števila razpisanih vpisnih mest za redni in izredni študij od uvedbe bolonjskih študijskih programov, lahko jasno razberemo zavezanost PF k cilju zmanjševanja števila študentk in študentov do vključno letošnjega leta. V skladu s preusmeritvijo na tem področju, pojasnjeno na uvodnih straneh, v prihodnjih letih pri vpisu pričakujemo rahel porast.

Tabela 2: Število vpisanih na univerzitetni študijski program I. stopnje

Število razpisanih mest		
Leto ²	Redni	Izredni
2009/10	380	200
2010/11	380	200
2011/12	380	200
2012/13	320	160
2013/14	256	160
2014/15	256	160
2015/16	200	100
2016/17	200	100
2017/18	200	100
2018/19	200	100
2019/20	200	100
2020/21	200	100
2021/22	200	100

Graf 2: Število vpisanih na univerzitetni študijski program I. stopnje

Graf 2 kaže, da je skupno število vpisanih v 1. letnik univerzitetnega študijskega programa I. stopnje sicer v zadnjih treh letih nekoliko poraslo, kar pa je posledica večjega števila vpisanih na izredni študij

² V študijskem letu 2008/2009 je PF zadnjič razpisala prosta mesta za (stari) univerzitetni dodiplomski študij Pravo. Od študijskega leta 2009/10 se podatki o razpisanih mestih nanašajo na (bolonjski) univerzitetni študijski program I. stopnje.

v zadnjih treh študijskih letih (Tabela 2). Kljub opisanemu trendu pa je število vpisanih na izredni študij še vedno bistveno nižje od razpisanih mest, ki je že nekaj let 100 mest. V študijskem letu 2019/20 smo opravili analizo izrednega študija, na podlagi katere smo v letu 2020/21 poskusno uvedli nov model poučevanja izrednih študentov na način, ki je bližje poučevanju rednih študentov. Ugotovili smo namreč, da izredni študentje v povprečju malo obiskujejo posebne pedagoške ure, ki so jim namenjene, ampak se raje vključujejo v pedagoške ure, namenjene rednim študentom. Na podlagi opravljene analize o izvedbi izrednega študija in pričakovanih izrednih študentov smo nadaljevali s tem pristopom tudi v letu 2021/22. Zgoraj omenjena analiza je pokazala tudi, da se je v letu 2018/19 v enem letu po vpisu izpisalo 18% študentov, kar je nekoliko manj kot prejšnja leta, a še vseeno kar precej. Med redne študente v času celotnega študija preide le približno četrtina izrednih študentov. V štirih letih prvostopenjski študij zaključi bistveno manj izrednih (v zadnjih štirih letih med 3,12% in 8,89%) kot rednih (v zadnjih štirih letih med 23,1% in 28,2%) študentov.

Tabela 3: Število (prvič) vpisanih v 1. letnik izrednega študija

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/2020	2020/21	2021/22
Število prvič vpisanih	45	24	43	53	56	60

PF od študijskega leta 2009/10 razpisuje tudi 10 mest za **tujce**. Ker je analiza njihovega uspeha pri študiju pokazala izrazito slabo podobo (le 11,3% jih je po vpisu v obdobju med študijskimi leti 2009/10 do 2015/16 napredovalo iz prvega letnika), je PF s študijskim letom 2018/19 med vpisne pogoje dodala znanje slovenščine. PF namreč ocenjuje, da je neznanje (ali nezadostno znanje) jezika poglavitni razlog za tako slab študijski uspeh vpisanih študentov tujcev, ker študij prava temelji na natančnem razumevanju pravnih besedil ter sposobnosti konciznega ustnega in pisnega izražanja v slovenščini. Zaradi nacionalne obarvanosti velikega deleža predmetov je pretežni del študijske literature v slovenščini, ki se za študente tujce brez dobrega znanja slovenskega jezika očitno kaže kot prevelika ovira. V študijskem letu 2018/19 so se na mesta za tujce vpisale le tri študentke in predložile potrdilo o znanju slovenščine na zahtevani ravni B2. Vse vpisane v študijskem letu 2019/2020 pavzirajo, izpolnile niso niti pogojev za ponavljanje 1. letnika (dve nista opravili nobenega izpita, ena pa le dva). Ali je bilo znanje slovenščine nezadovoljivo kljub potrdilu o zahtevani ravni B2 ali pa so bili drugi razlogi za študijski neuspeh, bo analizirano v naslednjih letih, ko bomo spremljali njihov študij. V študijskem letu 2020/21 so se na mesta za redni študij za tuje državljane (iz držav, ki niso članice EU) vpisali štirje študenti. En se je po opravljenih dveh izpiti izpisal. Dve nista opravili nobenega izpita in pavzirata, ena od njiju je imela status študenta s posebnimi potrebami, zdravstvene težave ima tudi v tem letu in je na zdravljenju. Preostali študent pa je zelo uspešen (opravil je vse izpite) in se redno vpisal v 2. letnik. V študijskem letu 2021/22 so se vpisali štirje študenti, vsi državljani bivše SFRJ.

Prehodnost

PF je že v preteklih letih razmeroma nizko prehodnost izpostavljala kot eno od težav pri spremljanju kakovosti izobraževalne dejavnosti. Po eni strani je lahko nizka prehodnost res (upravičeno) razumljena kot pokazatelj sistemskih težav pri študiju in morebitnih potreb po spremembi samega programa ali njegovega izvajanja, a po drugi strani prav to kaže tudi na ohranjanje trajne skrbi PF za visoko raven študijskih standardov in kakovost njenih diplomantk in diplomantov, ki jih PF ne želi za vsako ceno podrežati pragmatičnim interesom, tj. zgolj nominalnemu dvigu kakovosti. Kljub ambivalentnemu odnosu do prehodnosti kot kazalniku kakovosti študija, PF vsa leta spremlja njegovo vrednost, predvsem prehodnost iz 1. v 2. letnik.

V Tabeli 4 je prehodnost iz 1. v 2. letnik na PF primerjana s povprečno prehodnostjo za vse univerzitetne študijske programe na UL. Medtem ko prehodnost v na UL od leta 2014/2015 konstantno raste (žal za preteklo akademsko leto tega podatka na UL nismo uspeli pridobiti), se je na PF prehodnost povečala šele v 2018/19.

Tabela 4: Prehodnost iz 1. v 2. letnik

Štud. leto	Prehodnost v % - PF	Prehodnost v % - UL (univerz. program)
2014/2015	47,10	56,80
2015/2016	45,69	56,88
2016/2017	47,81	57,68
2017/2018	46,18	59,75
2018/2019	51,64	60,11
2019/2020	54,6	Podatka na UL ni bilo mogoče pridobiti.
2020/2021	49,4%	Podatka na UL ni bilo mogoče pridobiti.

6

Da bi bolje analizirali in razumeli prehodnost, prikazujemo v Tabeli 5 le **čisto prehodnost iz 1. v 2. letnik**, ki je izračunana nekoliko drugače kot prehodnost, kot jo izračunava UL³ in sicer tako, da zajema le študente 2. letnika, ki so redno napredovali iz 1. letnika (torej brez ponavljalcev). Iz Tabele 5 izhaja, da prehodnost nekoliko niha, vendar pa je po letu 2012 zaznati trend naraščanja prehodnosti (iz 34,45% je v sedmih letih narasla na 41,97%). Torej je čista prehodnost naraščala tudi v obdobju, ko je splošna prehodnost stagnirala. Ker je razlika v izračunu obeh le v (ne)upoštevanju ponovno vpisanih v 1. letnik, je mogoče sklepati, da so ravno ponovno vpisani tisti, ki imajo tudi po ponavljanju letnika težave z vpisom v 2. letnik. V letu 2019/20 pa je prehodnost iz 1. v 2. letnik izrazito narasla – od 41% leta 2018/19 na 55% leta 2019/20. Res je, da se je na eni tretjini letnega semestra 2020 začela epidemija koronavirusa, ki je nato zaznamovala tudi vsa tri izpitna obdobja. Kljub temu da je bila epidemija 18. 5. 2020 preklicana, so namreč v času vseh izpitov veljale stroge omejitve glede združevanja v izobraževalnih ustanovah, ki so onemogočale fizično izvedbo nekaterih izpitov, druge pa je bilo treba izvesti na drugačen način kot običajno. Spremembe pri poučevanju in nato izvedbi izpitov so lahko vplivale na prehodnost, gotovo pa so nanjo vplivali tudi številni drugi dejavniki, povezani z epidemijo. Za ta ogromen skok v prehodnosti, ki je brez vzporednice v skoraj desetletju spremljanja tega kazalca, ni enoznačne razlage. Vsekakor je mogoče oceniti, da je sprememba povezana s pandemijo. Ta je utegnila vplivati na pojav dejavnikov, ki so morda vplivali na (nezavedno) nižanje zahtevnosti študija. Prav tako je k skoku morebiti prispevalo tudi težje nadziranje pisnih preverjanj znanja v novem digitalnem okolju, ki se mu pedagogi še niso znali dovolj hitro prilagoditi. Po drugi strani pa je tudi res, da so študentom v času razglašene epidemije, ko so morali ostali doma, odpadle

³ Število vpisanih v 2. letnik v obdobju t (tekočem študijskem letu) brez ponavljavcev / število vpisanih v 1. letnik vključno s ponavljavci v prejšnjem študijskem letu ($t-1$).

vse ostale aktivnosti in so imeli precej več časa za osredotočenje na študij. Prav tako pa ne smemo kot morebitnega razloga zanemariti izjemen dodaten angažma učiteljev in asistentov za kakovost vseh kategorij izobraževalnega procesa v skrbi za znanje študentov prav zaradi nove situacije, v kateri smo se zaradi pandemije znašli. V prihodnje bo potrebno opraviti temeljito analizo te velike spremembe, saj lahko iz podatkov za preteklo leto 2020/2021 razberemo, da je tudi v preteklem letu prehodnost ostala visoka.

Tabela 5: Čista prehodnost v 2. letnik (prvi vpis v 2. letnik / prvi vpis v 1. letnik)

Štud. leto napredovanja	Čista prehodnost v %
2012/2013	34,45
2013/2014	39,76
2014/2015	38,15
2015/2016	41,77
2016/2017	44,21
2017/2018	39,15
2018/2019	44,34
2019/2020	41,97
2020/2021	55,15
2021/2022	52,4

7

Zanimiv pa je še en izračun prehodnosti: **čista prehodnost od 1. do 4. letnika**. Ta podatek pa nam pove, kolikšen delež vpisanih v 1. letnik je redno napredovalo (brez ponavljanja ali pavziranja) do vpisa v 4. letnik. Tako izračunano prehodnost za ves čas študija za študentke in študente, vpisane v 4. letnik v 2019/2020, smo primerjali s prehodnostjo študentk in študentov 4. letnika v preteklih dveh študijskih letih. Pri tem nismo ločevali prehodnosti redno in izredno vpisanih v 1. letnik, ker lahko študent v času študija po pravilih PF prehaja med obema oblikama študija. Iz Tabele 6 izhaja, da le okrog četrtnine študentk in študentov redno napreduje iz letnika v letnik v času študija na programu 1. stopnje, da pa se je prehodnost generacije, vpisane v 1. letnik v študijskem letu 2016/17 nekoliko zvišala v primerjavi z generacijama, ki sta se vpisali na fakulteto v dveh prejšnjih letih. Prehodnost, izračunano na takšen način, spremljamo le zadnja tri leta in izračuni kažejo njen dvig.

Čista prehodnost izrednih študentk in študentov iz 1. v 2. letnik pa je bistveno nižja in se v letih, navedenih v Tabeli 5, giblje le okrog 15% (v zadnjem študijskem letu pa le 7,14%: od lani prvič vpisanih 56 izrednih je letos napredovalo: 1 izredno in 4 redno v 2. letnik). Analiza izrednega študija, izvedena v letu 2020, je pokazala, da je bilo povprečno število točk, s katerimi se na PF vpisujejo izredni študenti, na 1. vpisnem roku 61,88, na 2. vpisnem roku (ko se je vpisalo več kot polovica izrednih študentov) pa 50, medtem ko je bilo povprečno število točk vpisanih rednih študentov 85,51). Ostajamo pri oceni, da je ta velika razlika v uspehu novih študentov na srednješolskem izobraževanju najverjetneje eden od pomembnih razlogov za bistveno slabši uspeh na pravnem študiju. Naj na tem mestu z obžalovanjem in hkrati začudenjem opozorimo na spremembo na sistemski državni ravni, ki nam letos - verjetno pa bo tako tudi v prihodnje - onemogoča pridobiti določene podatke, zelo pomembne za spremljanje

kakovosti po fakultetah, pri čemer mislimo zlasti na višino povprečnih točk, doseženih na maturi, potrebnih za vpis na določeno fakulteto. Univerza namreč od letos naprej dostopa do relevantne podatkovne baze nima več (prijavni postopek pa poteka na portalu eVŠ-VIP).

Vsako leto pa je dobrodošel še en izračun prehodnosti: **čista prehodnost od 1. do 4. letnika**. Ta podatek nam namreč pove, kolikšen delež vpisanih v 1. letnik je redno napredovalo (brez ponavljanja ali pavziranja) do vpisa v 4. letnik. Tako izračunamo prehodnost za ves čas študija. Letos vpisane študentke in študente v 4. letnik smo primerjali s prehodnostjo študentk in študentov 4. letnika v preteklih treh študijskih letih. Pri tem nismo ločevali prehodnosti redno in izredno vpisanih v 1. letnik, ker lahko študent v času študija prehaja med obema oblikama študija.

Iz Tabele 6 izhaja, da le okrog četrtnina študentk in študentov redno napreduje iz letnika v letnik v času študija na programu I. stopnje, da pa se prehodnost v obravnavanih letih ves čas zvišuje in je v predhodnih štirih letih narasla kar za eno tretjino, s 23,1% na 30,6%, nato pa se je letos spet malenkost znižala, in sicer na 27,54%.

Tabela 6: Čista prehodnost od 1. do 4. letnika (prvič vpisani v 4. letnik / prvič vpisani v 1. letnik pred štirimi leti (ne glede na status rednega ali izrednega študenta)

Štud. Leto	Prehodnost
2017/2018	23,1 % ⁴
2018/2019	24,5 % ⁵
2019/2020	28,2 % ⁶
2020/2021	30,6 %
2021/2022	27,54%

8

Ukrep za povečanje prehodnosti (in boljših študijskih rezultatov nasploh) tudi v letu 2021 ostaja spodbujanje sprotne dela študentk in študentov, na primer s preverjanjem prisotnosti na vajah (zlasti v nižjih letnikih, kjer je problem prehodnosti najočitnejši) in delnimi preverjanji znanja (kolokviji). K izboljšanju stanja v zvezi s tem problemom bistveno pripomore tudi vedno večji poudarek, ki ga PF namenja sistemu tutorstva na vseh ravneh (tutorstvo za tuje študentke in študente na študijski izmenjavi, predmetno tutorstvo, uvajalno tutorstvo in tutorstvo za študentke in študente s posebnimi potrebami).⁷ Katera od navedenih okoliščin (in poleg njiju še katera druga) pa je v kolikšni meri povzročila višjo prehodnost, ni mogoče ugotoviti. PF se je dlje časa ukvarjala s predlogom, da bi uvedli sprejemni izpit za vpis na PF. Z ustreznim zasnovanim sprejemnim izpitom bi lahko vpisali kandidate, ki so primernejši za študij prava in bi bili zato pri študiju uspešnejši. Na takšen način bi povečali prehodnost. Zaradi relativno majhnega presežka prijavljenih dijakov in dijakinj nad številom razpisanih mest (v preteklih letih okrog 50 ob 200 razpisanih mestih), smo ocenili, da sprejemni izpiti ne bi

⁴ V štud. letu 2014/15 je bilo v 1. letnik vpisanih 247 rednih študentov in 52 izrednih, od teh jih je bilo v štud.l. 2017/18 v 4. letnik vpisanih 69.

⁵ V štud. letu 2015/16 je bilo v 1. letnik vpisanih 191 rednih študentov in 62 izrednih, od teh jih je bilo v štud.l. 2018/19 v 4. letnik vpisanih 62.

⁶ V štud.l. 2019/2020 je bilo med vpisanimi študenti v 4. letnik 66 takšnih, ki so bili prvič vpisani v 1. letnik pred štirimi leti (takrat je bilo skupaj vpisanih 234 študentov (na redni in izredni študij skupaj)).

⁷ Podrobneje o sistemu tutorstva glej spodaj, str. 14.

bistveno spremenili podobo vpisanih študentk in študentov. K tej odločitvi je prispevalo tudi dejstvo, da je naraslo število točk, potrebnih za vpis v zadnjem študijskem letu (za vpis v 2019/2020 je bilo potrebnih 76 točk, v letu 2020/2021 77 točk in v letu 2021/2022 že 82 (v obdobju petih let pred 2019/2020 pa med 72 in 73!). Tako bomo v naslednjih letih spremljali, ali bo boljši uspeh vpisanih v srednji šoli prispeval tudi k dvigu študijske uspešnosti (povprečne ocene, prehodnosti med letniki).

Študijski uspeh

Zanimivo je, da izboljševanje prehodnosti spremlja tudi zviševanje **povprečne ocene** vseh opravljenih izpitov v posameznem letniku (Tabela 7). Tako kot za prehodnost tudi za ta trend ni mogoče ugotoviti, kateri od dejavnikov je v kakšni meri prispeval k navedenemu, verjetno pa so dejavniki za prehodnost in za boljše izpitne ocene zelo podobni.

Tabela 7: Povprečna ocena izpitov

Letnik / leto	2020/2021	2019/20	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016	2014/2015
1. letnik	7,34	7,29	7,16	7,38	7,09	7,06	7,08
2. letnik	8,21	7,98	7,89	7,77	7,64	7,88	7,56
3. letnik	8,62	8,49	8,21	8,16	8,24	8,19	8,02
4. letnik	8,78	8,74	8,53	8,66	8,45	8,52	8,46

Zaključek študija

Spremembe pogojev za zaključek študija na univerzitetnem programu 1. stopnje, ki so začele veljati že s študijskim letom 2015/16, so pomembno prispevale h kakovosti študija tudi v letu 2021. Za zaključek študija zadostuje, da študent oziroma študentka opravi vse študijske obveznosti in izpite iz posameznih predmetov tega študijskega programa, ni pa potrebno izdelati in uspešno zagovarjati diplomskega dela. Nova ureditev glede zaključka študija na 1. stopnji nakazuje tudi težnjo PF k oblikovanju enovitega petletnega študijskega programa, ki se zaključi s kakovostno izdelanim, obsežnejšim magistrskim diplomskim delom.

S tem je povezano tudi **število diplomantk in diplomantov** oziroma zaključevanje študija na programu 1. stopnje. V Tabeli 8 je prikazano skupno število študentk in študentov, ki so na PF zaključili študijski program pravo 1. stopnje, in sicer upoštevaje začetek izvajanja tega študijskega programa v študijskem letu 2009/10:⁸

Tabela 8: Diplomantke in diplomanti na študijskem programu I. stopnje

Leto	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število	77	123	225	233	185	150	175	126	141

Medtem ko je od uvedbe bolonjskih študijskih programov leta 2009/10 število študentk in študentov, ki so zaključili študij na 1. stopnji, naraščalo do leta 2015, pa je v letu 2016 njihovo število začelo padati. Ob tem pa velja opozoriti, da to zmanjšanje števila diplomantk in diplomantov ni posledica dejavnikov

⁸ Glede na začetek izvajanja tega študijskega programa v študijskem letu 2009/10 je razumljivo, da je fakulteta prve diplomante oziroma diplomantke na tem študijskem programu dobila v letu 2013.

kakovosti, kot je na primer (slaba) prehodnost med letniki, temveč je zmanjšanje predvsem posledica strateške odločitve PF, ki je v preteklih letih znatno omejila vpisna mesta in začela tudi dejansko zmanjševati število vpisanih študentk in študentov.⁹

Ukinitev diplomske naloge za zaključek študija 1. stopnje (že pred nekaj leti) je dodatno prispevala tudi k manj zapletenemu (in hitrejšemu) prehodu med 1. in 2. stopnjo študija. Večina tistih, ki zaključijo študij na 1. stopnji, se namreč odloči za neposreden prehod (nadaljnji vpis) na študij prava 2. stopnje, kot je bilo že pojasnjeno zgoraj.

Trajanje študija 1. stopnje (od vpisa do uspešno opravljenega zadnjega izpita 4. letnika) študentk in študentov, ki so zaključili študij 1. stopnje v letu 2021 se ni bistveno spremenilo v primerjavi s predhodnim letom, vsekakor pa lahko opazimo trend upadanja števila mesecev, potrebnih za študij. Za obdobje pred letom 2018 tovrstnih izračunov nismo delali, zato primerjava s prejšnjimi leti ni mogoča. V Tabeli 9 so prikazani podatki posebej za redne in izredne študentke in študente, pri čemer so med izredne študentke in študente uvrščeni le tisti, ki so imeli ta status v 4. letniku (študent, ki se vpiše v 1. letnik kot izredni študent, lahko kasneje preide med redne in tudi obratno).

Tabela 9: Trajanje študija

Leto zaključka študija	Redni študij	Izredni študij	Redni in izredni skupaj
2018	63 mesecev	70 mesecev	64 mesecev
2019	62 mesecev	79 mesecev	63 mesecev
2020	58, 52 mesecev	92, mesecev	58,79 mesecev
2021	60,52 mesecev	76,5 mesecev	61,2 mesecev

10

- ii. **Spremljanje in zagotavljanje kakovosti pedagoškega procesa** (na ravni posameznih predmetov oz. učnih enot, ter medpredmetnega povezovanja, pri zagotavljanju ustrezne povezave med pričakovanimi kompetencami študentov, načinom učenja in poučevanja in načinom preverjanja in ocenjevanja znanja, glede na predvideno obremenitev študentov pri posameznem predmetu ovrednoteno s kreditnimi točkami po ECTS10, glede na različne oblike študija in potrebe študentov, njihovo zavzetost za študij in pridobivanje kompetenc, itd).

Vsako leto v marcu vodstvo fakultete pozove vse pedagoge, naj posodobijo učne načrte, predvsem glede študijske literature in novih vsebin, s čimer sledimo razvoju posamičnih področij prava. Komisija za študijske zadeve in nato senat fakultete še pred poletjem sprejmeta navedene spremembe, ki zato lahko začnejo veljati že v naslednjem študijskem letu. Na takšen način je vsako leto posodobljenih približno tretjina vseh učnih načrtov.

Tudi v letu 2021 smo posebno pozornost namenili razmisleku, v kakšni meri so v študijski program zajete nove vsebine, ki jih razvoj tehnologij prinaša za pravo in s tem za vsebino pravnega študija (npr. blockchain, računalniška forenzika, inteligentna analitična orodja, kibernetna varnost, problematika GDPR, avtonomna vozila). Že konec leta 2019 smo pozvali vse pedagoge, da v posebej za to izdelano

⁹ Podatki o razpisnih mestih in številu vpisanih za pretekla leta so v tabelarni in grafični obliki prikazani zgoraj.

¹⁰ V kolikor rezultati študentske ankete pri predmetu pokažejo bistveno odstopanje od predvidene obremenitve s KT po ECTS, predlagamo, da dodatno ugotovite ustreznost ovrednotenja predmeta. Pri tem vam je lahko v pomoč sledeč pristop »[STUDENT WORKLOAD, TEACHING METHODS AND LEARNING OUTCOMES: THE TUNING APPROACH](#)«.

tabelo vpišejo, katere vsebine s področja novih tehnologij so že zajete v učne načrte predmetov in katere ne, pa ocenjujejo, da bi jih bilo treba vključiti v študijski program (ali s posodobitvijo učnih načrtov ali z oblikovanjem novih izbirnih predmetov). Zaradi epidemije COVID-19, ki je prizadevanja v tej smeri v preteklem akademskem letu postavila v povsem novo luč, zlasti pa je zahtevala ogromno posebne pozornosti in časa, bomo na osnovi odzivov s sodelovanjem vseh pedagogov v letu 2022 ocenili, kje so v študijskem programu praznine in kako jih bomo zapolnili (posebno skrb bomo namenili izogibanju podvajanja vsebin v različnih predmetih). Na takšen način želimo usmerjeno spodbuditi pedagoge k razmisleku o posodobitvi študijskega programa.

V prizadevanju, da bi študijski program v čim večji meri spremljal razvoj prava na vseh področjih (in ne le v povezavi z novimi tehnologijami), je vodstvo konec leta 2019 pozvalo pedagoge k razmisleku, ali bi bilo potrebno glede na razvoj posamičnih področij prava oblikovati nove izbirne predmete. Ker bi povečanje števila izbirnih predmetov pomenilo novo finančno breme za fakulteto, smo se odločili za t.i. sistem kolobarjenja. Ob predlogu novega predmeta nosilec tudi določi, s katerim izbirnim predmetom se bo nov predmet izvajal izmenično (praviloma na eno leto). Prvi odzivi so bili pozitivni. Komisija za študijske zadeve in nato Senat PF sta v letu 2020 potrdila tri nove izbirne predmete na 2. stopnji, in sicer *lus commune* - rimsko pravo in evropska pravna tradicija, Pravne veščine v praksi – pravna klinika in Pravne veščine v praksi – simulacija sodnega postopka. Spremljanje razvoja različnih področij prava in s tem potreb po novih izbirnih predmetih ostaja stalna skrb PF, ki se ji bomo posvetili tudi v letu 2022 in po potrebi oblikovali in akreditirali nove izbirne predmete.

Ne le z vsebino, ampak tudi s kreditnim vrednotenjem predmetov smo se intenzivno ukvarjali v letu 2018 in 2019 ob oblikovanju enovitega magistrskega študijskega programa. Večina predmetov sedanjega programa 1. in 2. stopnje je namreč zajeta tudi v tem programu, pogosto z različnimi kreditnimi točkami ravno zaradi drugačne presoje obsega določenega predmeta. V novem programu so zato nekateri predmeti, ki so vključeni že v sedanji program, kreditno ovrednoteni drugače – ustrezneje (nekateri obsežni predmeti so tudi razdeljeni na več predmetov). Kljub navedenim spremembam pa smo ocenili, da ne bomo spreminjali kreditnega vrednotenja sedanjega programa 1. stopnje, ker bi to terjalo večje posege v predmetnik, v nekaterih primerih bi morali biti ti posegi drugačni od rešitev, sprejetih v novem programu, saj je študij prava še vedno ločen na dve stopnji ali pa zaradi narave in porazdelitve vsebin v dvostopenjskem študiju takšni posegi sploh ne bi bili mogoči. Vsi napor, ki smo jih vložili v pripravo enovitega magistrskega petletnega programa študija, so bili letos septembra poplačani s potrditvijo programa s strani NAKVIS, kar pomeni, da bomo v letu 2022 lahko začeli s konkretnimi pripravami na njegovo uvedbo. Ta bo sledila predvidoma s študijskim letom 2023/2024.

PF se je že v letu 2019 tudi odločila, da bo fakulteta bolj sistematično pristopila k posodobitvi načina poučevanja, zaenkrat predvsem s spodbujanjem pedagogov. Pri nekaterih predmetih pedagogi že uporabljajo sodobnejše pristope (uporaba novih tehnologij, obrnjeno učenje), v letu 2021/2021 pa bomo temu posvetili še več pozornosti, spodbujeni še posebej z novimi izkušnjami, pridobljenimi v letu, ko smo zaradi epidemije koronavirusa morali preiti na poučevanje na daljavo. V letu 2021/2022 bodo zato s pomočjo Centra UL za IKT izvedena še dodatna izobraževanja, potrebna za uvedbo spletnih učilnic, ki bodo predstavljala nadgradnjo tistim, ki smo jih uspešno izvedli v oktobru 2022.

- iii. **Podpora za internacionalizacijo študija** (*priprava domačih študentov za delovanje v mednarodnem prostoru, vključevanje tujih študentov v študijski program in spremljanje internacionalizacije študijskega programa*). Podatki so na voljo na Portalu UL.

Študenti PF se vključujejo v mednarodni prostor na naslednje načine: udeležba na mednarodnih tekmovanjih, študij v tujini v okviru Erasmus izmenjave in udeležba na seminarjih in predavanjih priznanih strokovnjakov iz tujine, ki jih organizira PF.

Mednarodna tekmovanja

PF je (preko postopka na UL) že leta 2017 akreditirala obštudijsko dejavnost "Tekmovanje v pravnem argumentiranju in simulacijah pravnih postopkov" in jo kreditno ovrednotila s 4 ECTS. V okviru zunanje izbirnosti lahko študentke oziroma študenti s tako pridobljenimi ECTS nadomesti en izbirni predmet. Komisija za mednarodna tekmovanja vsako leto odloča (na predlog študentov in njihovih mentorjev), na katera mednarodna tekmovanja študentov prava se bo fakulteta prijavila. Vsako leto se število teh tekmovanj povečuje in v študijskem letu 2019/2020 je doseglo število 13, v letu 2020/2021 pa celo 16. Mednarodna tekmovanja potekajo v angleškem ali francoskem jeziku. Ekipo sestavlja različno število študentov, odvisno od pravil tekmovanja (od 2 do približno 6) in tekmovanj se udeležijo študenti in študentke 1. in 2. stopnje. Študenti od organizatorja tekmovanja prejmejo fiktivni primer, na osnovi katerega morajo spisati memorandum (npr. v vlogi tožnika) in nato v simuliranem sodnem postopku predstavijo svoja stališča in jih soočajo s stališči drugih ekip. Na tekmovanje se pripravljajo pod mentorstvom pedagogov s PF. Z udeležbo na tekmovanjih poglobijo znanje z ožjega področja prava in pravne terminologije v tujem jeziku, preizkušajo se v argumentiranju svojih stališč, spoznajo študente drugih univerz in mednarodno priznane strokovnjake, ki imajo na tekmovanjih vlogo sodnikov. Študenti PF dosegajo zelo dobre rezultate, pogosto se naše ekipe uvrstijo v finale in premagajo ekipe prestižnih evropskih in drugih univerz. Pred leti je naša ekipa dosegla prvo mesto na tekmovanju iz evropskega prava, v letu 2019 pa iz vesoljskega prava. Ekipe, ki dosežejo dobre rezultate, prejmejo nagrado PF za obštudijske dejavnosti, ki jih fakulteta podeljuje na prireditvi ob dnevu fakultete (15. april). Vsako leto se takšnih tekmovanj udeleži približno 50 študentov. Možnost udeležbe na mednarodnih tekmovanjih je predstavljena na posebni spletni strani <http://www.pf.uni-lj.si/mednarodno-sodelovanje/mednarodna-studentska-tekmovanja/>. Leta 2020 smo z veljavnostjo za študijsko leto 2020/21 omenjene obštudijske dejavnosti akreditirali kot dva nova izbirna predmeta in tako naredili še korak naprej pri vključitvi teh aktivnosti, ki imajo na PF že dolgo tradicijo in pri katerih beležimo izredne domače in mednarodne uspehe, v študijski proces.

12

Študijska izmenjava – študij naših študentov v tujini

Pri študentskih izmenjavah zadnja tri leta zaznavamo nekaj sprememb glede na pretekla leta, in sicer se je zmanjšalo število domačih študentk in študentov, ki so v tujini opravljali študijsko izmenjavo in/ali prakso (velika večina v okviru programa Erasmus+). Zmanjšanje je postalo zaznavno tudi v deležu (od vseh vpisanih študentov) in ne zgolj v nominalnih vrednostih (kar bi bilo tudi sicer pričakovano, glede na vsako leto manjše število vpisanih študentov). S podobnim trendom upada zanimanja za izmenjave v tujini se sooča tudi večina drugih fakultet UL in pravih vzrokov še ne poznamo. Kljub zadostni promociji in podpori tovrstnim aktivnostim in celo povečanju finančnih sredstev v ta namen se študentje, kot kaže, za odhod v tujino ne odločajo več v taki meri kot včasih. Verjetno je eden od razlogov tudi, da odhod na izmenjavo pri marsikomu nekoliko podaljša študij (določenih obveznih predmetov v tujini pač ne morejo opraviti), veliko naših študentov že med študijem tudi dela preko študentskega servisa in si na ta način želijo izboljšati možnosti za kasnejšo hitrejšo zaposlitev, medtem ko željo po izkustvu tujine verjetno marsikdo izkoristi že preko zasebnih potovanj, ki so čedalje bolj dostopna, in posameznih krajših mobilnosti (npr. poletne šole).

Tabela 10 pa prikazuje število študentk in študentov na izmenjavi v tujini za študij in na Erasmus praksi v tujini, prav tako tudi študentk in študentov iz tujine, ki pridejo na izmenjavo na PF.

Tabela 10 : Število mobilnih študentov in študentk

Študijsko leto	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Študentke in študenti iz tujine na izmenjavi na PF	73	70	88	91	98	107	112	52
Študentke in študenti PF na izmenjavi za študij v tujini	79	86	100	83	72	54	51	19
Študentke in študenti PF na Erasmus praksi v tujini	5	9	24	42	29	23	21	23
Skupaj	157	165	212	216	199	184	184	94

13

Iz Tabele 10 izhaja, da je število tujih študentk in študentov, ki opravljajo študijsko izmenjavo na PF, do predlani naraščalo, v študijskem letu 2020/2021 pa se je prepolovilo. Vzrok za to je v prvi vrsti pandemija COVID-19. V letu 2018/19 smo imeli na študijski izmenjavi kar 107 tujih študentov, dva študenta sta pri nas opravljala tudi Erasmus prakso, v letu 2019/20 še pet več, 112, v letu 2020/2021 pa le 52. Še posebej v zimskem semestru, ko je študentk in študentov več kot v poletnem, se posledično občasno že srečujemo z izzivi pri sestavi urnika in razpoložljivostjo prostorov. Zaenkrat PF v vsakem semestru tujim študentkam in študentom ponuja vsaj 10 predmetov v angleškem jeziku. Posamezne predmete izvajajo tudi gostujoči predavatelji iz tujine. V letu 2018/19 sta tako tujim Erasmusovim študentom po en predmet predavala tudi dva gostujoča predavatelja, skupaj smo imeli na voljo 21 predmetov v angleškem jeziku. Za tuje študente je organizacijsko dobro poskrbljeno. Celotno

administracijo v zvezi z njimi (pred, med in ob zaključku izmenjave) vodi mednarodna pisarna PF, ki je tudi povezava med študentkami in študenti in izvajalci posameznih predmetov, ki jih obiskujejo tuji študenti in študentke. Mednarodna pisarna za tuje izmenjavne študentke in študente pred vsakim semestrom pripravi nekajdnevno uvajanje, ki vključuje vsaj eno daljše informativno srečanje ter celodnevno ekskurzijo ter še kakšno družabno srečanje, kolegice iz knjižnice pa posebej zanje organizirajo predstavitev knjižnice PF in seznanitev z iskanjem gradiva po znanstvenih bazah. Ob koncu vsakega semestra se med študentkami in študenti izvaja anketa o zadovoljstvu s študijem in njegovo organizacijo. Rezultati ankete so na voljo vodstvu in vsem izvajalcem predmetov in iz njih je razbrati splošno zadovoljstvo s študijem na PF. Tujim študentkam in študentom so v času bivanja in študija pri nas pri navajanju na novo okolje, organiziranju raznih družabnih dogodkov in integraciji z domačimi študenti na voljo tutorji za tuje študente.

Težava, ki jo zaznavamo že nekaj let, pa je slaba integracija tujih študentk in študentov v življenje na fakulteti; zanje so organizirana posebna predavanja, zato imajo malo stikov z našimi študenti. Večina predmetov je namreč posebej oblikovanih za tuje študente; vzporedno izvajanje predmetov iz predmetnika za naše študente namreč ni primerno, ker je njihov osrednji del nacionalno pravo. Takšna vsebina pa je za tuje študente manj primerna. K nekaterim predmetom so povabljeni tudi naši študenti; te predmete lahko vpišejo kot dodaten izbirni predmet, ki se jim vpiše le v Prilogo k diplomu. Nabor teh predmetov bi radi še povečali predvsem zato, da bi dosegli večje povezovanje tujih z našimi študenti. Predvsem pa bomo v prihodnje opravili analizo, kateri od predmetov, ki so oblikovani za tuje študente, bi lahko vpisali tudi naši študenti kot izbirne predmete in bi se torej tudi našim študentom predavali v angleščini.

PF organizira posebno tutorstvo za tuje študente, ki postaja vse bolj pomembno glede na povečevanje števila tujih študentk in študentov, ki opravljajo Erasmus+ izmenjavo. Tutorji pomagajo študentkam in študentom k uspešni integraciji v novo okolje in s svojimi aktivnostmi skrbijo za to, da imajo tuji študentje več stika s slovenskimi študenti.

- iv. **Nudenje podpore, spodbujanje študentov pri študiju** (*tutorstvo, spodbuda za mobilnost, podpora pri naboru izbirnih predmetov, vključitvi v praktično, raziskovalno, umetniško delo, projekte, naslavljanje različnih potreb študentov, itd.*).

Tutorski sistem

Na PF že vrsto let deluje zelo učinkovit sistem tutorstva. Temelj tega sistema je prostovoljno delo velikega števila študentov in študentk višjih letnikov, ki želijo pomagati mlajšim kolegicam in kolegom pri študiju na PF. Pravno podlago določa Pravilnik o sistemu tutorstva na pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, ki je tudi objavljen na fakultetni spletni strani <http://www.pf.unilj.si/media/pravilnik.o.sistemu.tutorstva.na.pravni.fakulteti.pdf>, in opredeljuje poglobitve fakultetne organe, ki skrbijo za nemoteno delovanje tutorstva, vrste tutorstva, pa tudi postopek imenovanja tutorjev in njihove obveznosti.

V študijskem letu 2020/2021¹¹ so se na PF izvajala uvajalno tutorstvo, predmetno tutorstvo, tutorstvo za študente s posebnimi potrebami, tutorstvo za študente športnike in tutorstvo za tuje študente. Največ zanimanja je za predmetna tutorstva, torej za pomoč študentov pri konkretnih predmetih, in za tutorstvo za tuje študente, kjer študenti naše fakultete pomagajo študentom, ki so na študijski

¹¹ Podatki so navajani za študijsko in ne za koledarsko leto, saj je to naraven cikel tutorskega dela.

izmenjavi preko programa Erasmus (kar obsega vse od pomoči pri iskanju nastanitve, urejanju statusa pa do soočanja s študijskimi izzivi). Manj zanimanja je za pripravljeno tutorstvo, kjer študentje pomagajo novo vpisanim študentom pri uvajanju v nove oblike učenja. Za tutorja študentom s posebnimi potrebami je že drugo leto razpis potrebno ponoviti, a na srečo tudi velikega povpraševanja po takšnem tutorstvu ni. Prav tako ni velikega povpraševanja za tutorje za študente športnike, pri katerem pa fakulteta vsako leto najde kandidate brez pretiranih zapletov.

Število predmetnih tutorstev se je v letu 2020/21 izvajalo pri 15 predmetih, torej dveh več kot leto poprej. Gre za predmete: Rimsko pravo, Ustavno pravo, Evropsko ustavno pravo, Uvod v pravoznanstvo, Ekonomija, Finance, Pravna zgodovina, Kazensko pravo, Kazensko procesno pravo, Korporacijsko pravo, Delovno pravo, Civilno pravo, Gospodarsko pravo, Civilno procesno pravo in Upravno procesno pravo.

Predmetni tutorji sami določajo dinamiko dela. Tutorstva potekajo praviloma enkrat tedensko, lahko pa tudi nekajkrat na mesec in so bila navadno dokaj dobro obiskana. V preteklem letu so se tutorstva – podobno kot klasična pedagoška dejavnost – preselila na splet. To je po eni strani povečalo obisk tutorskih srečanj (vsaj nominalno), po drugi strani pa vplivalo na dodatno pasivizacijo študentov. Študenti kljub temu poudarjajo, da jim ravno predmetna tutorstva omogočijo celostno in poglobljeno razumevanje študijske snovi.

Vse bolj pomembno postaja tutorstvo za tuje študente. Tutorji tujim študentom nudijo pomoč pri čim bolj uspešni integraciji v novo okolje, prilagoditvi novemu načinu študija in s svojimi aktivnostmi skrbijo za to, da imajo tuji študentje več stika s slovenskimi študenti, kar so v preteklosti pogrešali. V predpandemičnih časih se je število tujih študentk in študentov na izmenjavi povečevalo. Začetek pandemije pa je samoumevno pomenil resen zastoj v študijski izmenjavi. V preteklem letu je bilo število študentov na izmenjavi pri nas manjše, kar pa je imelo vsaj eno pozitivno posledico. Ob razmeroma velikem številu tutorjev za tuje študente je to pomenil zelo personalizirano obravnavo, saj so se tutorji lahko posvetili vsakemu tujemu študentu posebej. Žal je pandemija tudi to vplivala na raven zanimanja tujih študentov, ki je kljub prizadevanju tutorjev in tutork za fakultetne in ob fakultetne opazno upadla.

Vsi tutorji so izbrani na podlagi javnega razpisa (pri predmetih, ki so delno plod tradicije, delno pa se seznam vsako leto prilagaja željam študentov). Kandidate po posvetovanju z nosilci predmetov izbere Komisija za tutorstvo, v kateri sodelujejo tudi predstavniki študentov, ki sestavljajo polovico članov komisije. Delo tutorjev nadzoruje Komisija za tutorstvo, na konkretni ravni pa delo predmetnih in uvajalnih tutorjev usmerja in olajšuje koordinator tutorjev, delo tutorjev za tuje študente pa njihov koordinator. Oba predstavljata dragoceno povezavo med velikim številom tutorjev (predmetnih je bilo v lanskem študijskem letu denimo 51) in Komisijo. Oba koordinatorja imenuje zbor tutorjev na predlog prodekana za študijske zadeve za dobo dveh let.

Oba koordinatorja urejata tutorsko spletno stran (<http://www.pf.uni-lj.si/i-stopnja/tutorstvo/>). Koordinatorica za tuje študente vseskozi sodeluje z mednarodno pisarno.

Ob uspešno zaključenem tutorstvu se fakulteta tutorjem oddolži s posebnimi potrdili, ki jih slavnostno podeli dekan PF.

Vključitev študentov v praktično delo

V okviru študijskega programa prava 1. in 2. stopnje za študente ne organiziramo prakse. Študentom in študentkam pa omogočamo pridobivanje praktičnih izkušenj in stike z bodočimi delodajalci preko obštudijske dejavnosti, ki smo jo poimenovali Pravne klinike. PF je v letu 2017 kot obštudijske dejavnosti akreditirala pet pravnih klinik, v študijskih letih 2018/19 in 2019/2020 pa še štiri nove pravne klinike. Pravne klinike praviloma potekajo kot t.i. *external house* klinike, kjer študenti najprej na

seminarjih na fakulteti poglobijo svoje znanje z določenega področja, zatem pa so razporejeni k mentorskim organizacijam, pri katerih opravljajo praktično strokovno delo. Vsako pravno kliniko vodi pedagog s PF. Pravna fakulteta sodeluje z mentorskimi organizacijami in strokovnjaki iz gospodarstva in negospodarstva (nevladne organizacije, inštituti, svetovalci za begunce, odvetniki) ter javnega sektorja (Varuh za človekove pravice, sodišča, ministrstva). Vse pravne klinike so ovrednotene s 4 ECTS in v okviru zunanje izbirnosti lahko študenti in študentke nadomestijo z uspešno zaključenim delom v okviru pravne klinike en izbirni predmet. Ob porastu števila pravnih klinikov se kažejo razlike med njimi v obsegu in oblikah praktičnega dela študentk in študentov, pa tudi v njegovi organiziranosti. V študijskem letu 2019/20 smo akreditirali tudi nova izbirna predmeta Pravne veščine v praksi – pravna klinika in Pravne veščine v praksi – simulacija sodnega postopka, in sicer na prvi in drugi bolonjski stopnji. Več kot 20-letna tradicija izvajanja študentskih tekmovanj in pravnih klinik kot obštudijskih dejavnosti je tako organsko prerasla v izbirne predmete. Ker sta predmeta specifična v smislu, da se v okviru obeh predmetov ponujajo različne vsebine glede na pravno kliniko ali tekmovanje, ki ga študent izbere oziroma je sprejet v ekipo, je bilo treba sprejeti tudi posebni Pravilnik za izvajanje teh izbirnih predmetov, ki je objavljen na spletni strani fakultete. V letu 2020/2021 smo izvedli naslednje pravne klinike: Mednarodnopravna okoljsko kliniko, Pravno svetovalnico za begunce in tujce, Pravno kliniko "Pravo v športu", Delovnopravno kliniko, Socialnopravno kliniko, Pravno kliniko "Priprava pogodb s civilnega in gospodarskega prava" in pa Pravno svetovalnico za varstvo pred diskriminacijo. Pravne klinike so predstavljene na posebni spletni strani, in sicer <http://www.pf.uni-lj.si/ob-studiju/pravne-klinike/>.

- v. **Praktično usposabljanje študentov, v kolikor je del študijskega programa** *(ustreznost vsebine, obsega, organizacije prakse glede na pričakovane kompetence diplomanta, povratne informacije udeležencev, kakovost mentorstva, itd.).*

Praktično usposabljanje ni del študijskega programa.

- vi. **Spodbujanje strokovnega razvoja zaposlenih (akademske, strokovno osebje) in sodelujočih, ki izvajajo, podpirajo študijski program** *(zagotavljanje usposabljanj, mobilnosti, spremljanje razmerja med raziskovalno in pedagoško obremenitvijo, vpliv organizacijske kulture, zadovoljstva in zavzetosti zaposlenih na izvedbo študijskega programa¹², ustreznost mentorjev na doktorskem študiju, itd. in zagotavljanje ustreznih kadrovske strukture zaposlenih, sodelujočih).*

Mobilnost zaposlenih

Na področju izmenjav zaposlenih številke nihajo iz leta v leto. Pri pedagogih je bilo v letu 2018/19 opaziti velik upad realiziranih Erasmus gostovanj (zgolj pet naših pedagogov od 16 prijavljenih je izmenjavo izvedlo, prav tako je k nam prišlo veliko manj tujih učiteljev). Trend se je nadaljeval tudi v letu 2020/21, pri čemer pa je potrebno upoštevati razglašeno epidemijo COVID.19. Vzroke za opisano trend še nismo analizirali. Zadovoljivo pa je konstantno število strokovnih sodelavcev, ki opravijo Erasmus usposabljanje v tujini (kar tretjina vseh strokovnih delavcev to možnost izkoristi) – največkrat

¹² Spremljanje zadovoljstva zaposlenih na UL.

gre za petdnevno udeležbo na t.i. Erasmus Staff Week-ih na določeno temo z delovnega področja delavcev na univerzah.

Tabela 11: Število izmenjav pedagogov in strokovnih delavcev v zadnjih letih

Študijsko leto	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Učitelji iz tujine na Erasmus gostovanju na PF UL	9	9	10	14	20	10	5	8
Učitelji s PF UL na Erasmus gostovanju v tujini	7	7	12	10	12	5	2	2
Strokovni sodelavci iz tujine na Erasmus gostovanju na PF UL	3	6	3	4	5	2	10	0
Strokovni sodelavci s PF UL na Erasmus gostovanju v tujini	3	5	5	6	7	7	2	0

17

Že v letu 2018 smo oddali prijavo (in bili uspešni) na razpisu »Mobilnost slovenskih visokošolskih učiteljev 2018-2021« – v okviru tega bodo lahko trimesečna pedagoška gostovanja v tujini izvedli štirje naši pedagogi; eden predvidoma še v študijskem letu 2019/20, trije pa v študijskem letu 2020/21.

Usposabljanja zaposlenih

Tudi v letu 2021 je Pravna fakulteta svoje zaposlene redno obveščala o različnih oblikah možnih izobraževanj in usposabljanj zaposlenih, ki jih organizira Univerza in druge institucije. Že dlje časa ocenjujemo, da se pedagogi premalo udeležujejo izobraževanj s področja pedagogike v visokem šolstvu (natančne evidence pa še nismo vzpostavili).

Zagotavljanje ustrezne kadrovske strukture zaposlenih

V letu 2021 se je nadaljeval v letu 2017 začetni trend kadrovskega pomlajevanja Pravne fakultete. Eden izmed resnih problemov, s katerimi se fakulteta namreč (še vedno) sooča, je izrazito neugodno razmerje med univerzitetnimi učitelji in univerzitetnimi sodelavci. Razloge gre iskati predvsem v neprimernem (in za PF izrazito neugodnem) vrednotenju znanstvenega dela na področju pravne znanosti, kar je vplivalo na pridobivanje mladih raziskovalcev. V zadnjem obdobju se je na fakulteti zaposlilo večje število mlajših sodelavcev, kar pomeni pomemben korak v smeri vzpostavljanja bolj smiselnega razmerja med univerzitetnimi učitelji in univerzitetnimi sodelavci, a stanje še vedno ni v celoti zadovoljivo. V letu 2020/2021 smo lahko zaposlili enega asistenta z doktoratom, enega mladega

raziskovalca in tri asistente. Žal je obseg zaposlovanja premajhen, da bi znatno vplival na obrnjeno kadrovsko piramido, saj je na fakulteti še vedno bistveno več visokošolskih učiteljev kot pa asistentov.

Kljub razvoju v pozitivni smeri ostaja razmerje med številom univerzitetnih učiteljev in sodelavcev na eni strani in številom študentov (na vseh stopnjah študija) na drugi strani še vedno neugodno. To posledično vodi do izrazite obremenjenosti velikega dela učiteljev (in posledično pomanjkanje časa za večji obseg znanstvenega udejstvovanja) ter otežuje izvedbo sobotnega leta. V letu 2021 te ugodnosti znova ni izkoristil nobeden izmed univerzitetnih učiteljev. Obeti za prihodnost so glede tega prav tako slabi.

4. Na kratko ocenite doseganje temeljnih ciljev študijskega programa in kompetenc diplomanta.

Ocenjujemo, da študenti in študentke v veliki meri dosegajo tako kompetence pri posameznih predmetih kot tudi cilje študijskega programa. Na to kažejo tudi dobri rezultati naših študentov na mednarodnih tekmovanjih, kjer dosegajo odlične rezultate.

Kljub navedenemu pa ocenjujemo, da bomo dosegali še boljše rezultate z uvedbo letos odobrenega enovitega petletnega magistrskega študija, ki bo diplomante bolje usposobil za opravljanje najzahtevnejših pravniških poklicev.

5. Katere deležnike in na kakšen način ste vključili v pogovore, načrtovanje ukrepov, spremljanje njihovega uresničevanja, pripravo samoevalvacijskih poročil na ravni študijskega programa (vš učitelje in sodelavce, mentorje, študente, alumni, strokovne sodelavce, zunanje sodelavce, delodajalce (tudi v povezavi s praktičnim usposabljanjem), druge deležnike/širše okolje)?

Komisija za kakovost, ki skladno z 49. členom Pravil PF deluje kot delovno telo Senata PF, ima skladno z 62.a členom Pravil PF sedem članov, od tega pet članov imenuje senat PF (člani v letu 2021, ki so pripravljali tudi to poročilo, so: izr. prof. dr. Jerca Kramberger Škerl, Branko Perhaj, Alenka Peterka, Nevenka Mehle in predsednica komisije – prodekanja za kakovost – izr. prof. dr. Katja Škrubej), dva člana pa izvoli Študentski svet iz vrst študentov (Urban Lečnik Spaić in Samo Čigon). Člani komisije, imenovani s strani senata PF, niso samo pedagogi, ampak tudi predstavnica knjižnice in predstavnica strokovnih služb.

V navedeni sestavi je komisija za kakovost pripravila Poročilo o kakovosti (kot del letnega poslovnega poročila) ter samoevalvacijo programa 1. in 2. stopnje. Glede na prej navedeno sestave Komisije za kakovost pri oblikovanju poročil sodelujejo učitelji, strokovni delavci in študenti, prav tako tudi vodstvo PF. Vsa poročila bo obravnaval in potrdil senat PF. Ob tem je treba poudariti, da so člani senata PF vsi visokošolski učitelji (in seveda predstavniki študentov). Takšna sestava senata omogoča, da se z navedenimi poročili seznanijo vsi in s pripombami vplivajo na njihovo vsebino, predvsem pa so seznanjeni z vsemi ukrepi za izboljšanje kakovosti in zato pri njihovi realizaciji učinkovito sodelujejo.

6. Pregled realizacije ukrepov in predlogi izboljšav

Ukrepi iz predhodne samoevalvacije	Obrazložitev realizacije
Izdelava analize razlogov za akreditacijo enovitega magistrskega študija kot prilogo NAKVISovega obrazca za akreditacijo novega študijskega programa. Analiza je bila izdelana. Uvedba enovitega magistrskega študija je bila v letu 2020 potrjena tako s strani Upravnega odbora UL kot tudi Senata UL. Fakulteta je program, s katerim bomo nadomestili sedANJI dvostopenjski študij prava, oktobra 2020 posredovala v obravnavo na NAKVIS.	NAKVIS je potrdil fakultetni predlog enovitega petletnega magistrskega študijskega programa s svojo odločbo z dne 30. septembra 2021. S tem bom lahko v letu 2022 pričeli s pripravami na njegovo uvedbo (predvidoma s pričetkom v letu 2023/24).
Izdelava analize razlogov za izpis študentov iz programa	Analiza zaradi bistveno povečanih zadolžitev, povezanih s prilagoditvijo pedagoškega procesa na posledice epidemije COVID-19 tufi v letu 2021 ni bila izdelana in je realizacija ukrepa zato prenešana v leto 2022.
Analizirati možnosti, da naši študenti vpišejo kot izbirne predmete tiste predmete, ki jih ponujamo Erasmus študentom in se predavajo v angleščini.	Analiza je bila delno opravljena, realizacija ukrepa pa je prenešana v leto 2022.
V prejšnjem letu smo si zadali kot nalogo izvedbo analize razlogov za nizko prehodnost s predlogi ukrepov za njeno zvišanje, vendar se je letos zaradi situacije, povezane s pandemijo COVID-19, trend pri prehodnosti iz 1. v 2. letnik bistveno obrnil in v letu 2020/2021 tak tudi ostal.	Zaradi bistveno spremenjene situacije zlasti zaradi pandemije COVID-19, bomo predvideno analizo opravili v letu 2022.
Izdelava analize razlogov za upad števila študentk in študentov na izmenjavi v tujini ter predlogi za njihovo odpravo	Razmislek o razlogih za upad je bil opravljen na razgovorih vodstva PF in mednarodne pisarne. Podrobnejša analiza bo izdelana v letu 2022, saj je tudi v letu 2020/2021 še vedno vztrajal glavni dejavnik, ki je na to bistveno vplival – epidemija COVID-19.

19

KLJUČNE IZBOLJŠAVE IN DOBRE PRAKSE V PRETEKLEM OBDOBJU <i>(Sem zapišite tudi ključne ukrepe, ki ste jih izvedli že tekom študijskega leta in s tem odpravili sproti identificirane slabosti)</i>	OBRAZLOŽITEV VPLIVA NA KAKOVOST
Potrditev fakultetnega predloga za uvedbo enovitega petletnega magistrskega študija z odločbo NAKVISA z dne 30. septembra 2021.	Enoviti magistrski študij predstavlja ustrežnejši način študija prava in bo izboljšal kompetence diplomantov.
Veliko število gostujočih predavateljev, ki v tujem jeziku izvajajo predmete za Erasmus študente in krajše seminarje za vse študente	Vpliv na povečano izbirnost učnih vsebin in za pridobivanje znanj izven študijskega programa.
Zaradi COVIDA-19 hitro sprotno prilagajanje in učenje spretnosti, potrebnih za učinkovito obvladovanje novih IKT tehnologij. Vzpostavitev spletnih učilnic in organizacija delavnic za njihovo uporabo. Aktivnost t. i. multiplikatorja, tj. osebe, posebej zadolžene za pomoč pri začetnih zagatah uporabe novih programskih učnih orodij (npr. spletnih učilnic) in za neposredno povezavo z univerzitetno IKT službo.	Možnost razumnega vključevanja novih veščin tudi po normalizaciji pedagoškega procesa po koncu epidemije. Večja osredotočenost komunikacije med profesorji in študenti ter povečanje obveščenosti slednjih. Povečanje digitalne pismenosti.

Še nekoliko povečano število mednarodnih tekmovanj, ki se jih udeležujejo naši študenti in kjer dosegajo odlične uspehe.			Na mednarodnih tekmovanjih pridobijo študenti poglobljena znanja s področja tekmovanja, se urijo v argumentiranju in utrdijo tujo pravno terminologijo	
KLJUČNE SLABOSTI <i>(slabosti so dejavniki znotraj organizacije*, ki negativno vplivajo na izvajanje nalog oz. doseganje ciljev organizacije)</i>	KLJUČNE NEVARNOSTI <i>(nevarnosti so dejavniki zunaj organizacije*, ki negativno vplivajo na izvajanje nalog oz. doseganje ciljev organizacije)</i>	CILJ(I) <i>(cilji so končni rezultati, ki jih želimo doseči z načrtovanimi ukrepi; cilje kvantificirajte z dveh vidikov, in sicer tako, da poveste (1) kaj/koliko in (2) do kdaj je treba doseči)</i> <i>cilj lahko zapišete tudi za ključne izzive na področjih, ki so že dobro urejena, a jih izboljšujete (npr. cilji ne izhajajo neposredno iz nevarnosti ali slabosti)</i>	PREDLOGI UKREPOV** <i>(ukrepe zapišite kot konkretne aktivnosti, ki jih je treba izvesti, da se premaknemo iz sedanjega stanja, opisanega v stolpcu Slabosti /Nevarnosti, proti zelenemu stanju, opisanemu v stolpcu Cilji.</i>	ODGOVORNOST <i>(primarno odgovornost za izvedbo pripišite konkretni osebi; zapišite ime in priimek osebe ter njeno funkcijo; če je smiselno, na enak način določite tudi morebitno sekundarno odgovornost drugih oseb)</i>
Upadanje števila domačih študentk in študentov, ki odhajajo na študijske izmenjave in prakso v tujino.		Ohraniti ali povečati število naših študentk in študentov, ki odhajajo v tujino na izmenjavo ali prakso v situaciji, ki bo drugače, kot letos, že upoštevala nove razmere zaradi COVID 19	Izdelava analize razlogov za upad števila študentk in študentov ter predlogi za njihovo odpravo, ki bo upoštevala tudi razmere zaradi COVID-19	prodekan za študijske zadeve
Študentke in študenti iz tujine so slabo integrirani z našimi študenti, predvsem zaradi posebnih predavanj (posebnih predmetov) v angleščini za študente iz tujine		Študentke in študente iz tujine bolje integrirati v fakultetno okolje	Za leto 2022 ostaja zadolžitev, da fakulteta pripravi analizo možnosti, ali bi lahko naši študenti vpisali kot izbirne predmete tiste, ki jih ponujamo Erasmus študentom in se predavajo v angleščini.	prodekan za študijske zadeve, mednarodna pisarna
Premajhna vključitev pravnih vidikov novih tehnologij in drugih novih področij prava v študijski program		Posodobiti študijski program z vsebinami, vezanimi na pravne vidike novih tehnologij in druga razvijajoča se pravna področja	Nadaljevati s predlogi za nove izbirne predmete in vključevanje novih vsebin v učne načrte obstoječih predmetov, kar je že od 2020 po sklepu ustreznih fakultetnih organov možno po principu t.i. kolobarjenja.	prodekan za študijske zadeve

* Dejavnik znotraj organizacije (institucije, enote, službe...) je dejavnik, na katerega imamo vpliv (npr. neustrezna organizacija dela). Po drugi strani, na dejavnik zunaj organizacije (institucije, enote, službe...) načeloma nimamo vpliva (npr. pričakovana sprememba zakonodaje). V kolikor smo v dilemi, ali gre za notranji ali zunanji dejavnik, presojamo po prevladujočem vplivu.

**V kolikor ste tekom študijskega leta že sproti izvedli številne kratkoročne ukrepe, potem se pri načrtovanju prihodnjih osredotočite na tiste ukrepe, ki naslavlajo dolgoročne cilje in na ta način zagotovitev povezavo med ugotovitvami samoevalvacije posameznih vidikov smernic in načrtovanimi ukrepi.